

Odbor za ustavne zadeve

2023/2028(INI)

20.9.2023

MNENJE

Odbora za ustavne zadeve

za Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji v letih 2022 in 2023
(2023/2028(INI))

Pripravljavec mnenja: François Alfonsi

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za ustavne zadeve poziva Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve kot pristojni odbor, naj v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. pozdravlja napredek v pogajanjih o pristopu EU k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (EKČP), ki ga zahteva Lizbonska pogodba, in nedavni začasni dogovor o osnutkih revidiranih pristopnih instrumentov; zahteva, da se pristop izvede čim prej, da bi utrdili in uskladili varstvo človekovih pravic v Evropi s tem, da bi vse evropske institucije podredili tej konvenciji in posameznikom omogočili, da vložijo tožbe zoper Unijo neposredno pri Evropskem sodišču za človekove pravice; EU tudi poziva, naj pristopi k Okvirni konvenciji za varstvo narodnih manjšin in Evropski listini o regionalnih ali manjšinskih jezikih;
2. poziva k dokončnemu pristopu EU in njenih držav članic h konvencijam Sveta Evrope, kot so Evropska konvencija o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, Lanzarotska konvencija, kazenskoppravna in civilnopravna konvencija o korupciji, Evropska socialna listina in Istanbulska konvencija; poziva organe EU in držav članic, naj spodbujajo celovito in konstruktivno sodelovanje s Svetom Evrope, da bodo pri varstvu temeljnih pravic ravnali bolj odgovorno;
3. poudarja, kako pomembna je Istanbulska konvencija za varstvo temeljnih pravic žensk, boj proti nasilju in nasilju v družini, ter poziva šest držav članic, ki je še niso ratificirale, naj to nemudoma storijo;
4. poziva k večji vlogi Agencije EU za temeljne pravice, tudi z razširitvijo njenih nalog in pristojnosti, ki so ključne za nadaljnje spodbujanje in varstvo temeljnih pravic po vsej EU;
5. poudarja, da imajo države članice na vseh ravneh, zlasti na ravni nacionalnih in regionalnih parlamentov, nacionalnih in lokalnih uprav ter organov kazenskega pregona, pomembno vlogo pri tem, da se pri izvajanju prava EU v celoti upošteva Listina EU o temeljnih pravicah; opominja, da je treba Agenciji EU za temeljne pravice dati zadostne zmogljivosti in sredstva, da bo lahko opravljala naloge, ki so ji bile zaupane z novim mandatom;
6. poziva Komisijo in države članice, naj podrobneje obveščajo akterje civilne družbe in jih vključijo v izvajanje listine; opozarja, da je glede na poročilo Agencije EU za temeljne pravice za leto 2022 varstvo in spodbujanje temeljnih pravic na lokalni ravni še vedno mogoče izboljšati; opozarja, da je treba poskrbeti, da se pravice in načela iz listine ustrezno upoštevajo v vseh fazah zakonodajnega postopka EU, in spremljati izvajanje vseh pravic iz listine na vseh ravneh upravljanja; poudarja, da mora EU dati prednost izobraževanju in ozaveščanju svojih državljanov o njihovih temeljnih pravicah, da bodo dobro obveščeni in opolnomočeni za uveljavljanje teh pravic;
7. jemlje na znanje poročilo Sveta Evrope z dne 6. oktobra 2022 z naslovom „Svoboda političnih govorov je demokratična nujnost“; poudarja, da svoboda izražanja v EU ne sme biti omejena z interesi, ustavnim okvirom ali političnimi odločitvami držav članic;

opozarja na pomen pluralnosti medijev in svobode izražanja; poudarja, da je treba zagotoviti nepristranskost nacionalnih regulativnih organov in njihovo dejansko neodvisnost od vlad; odločno obsoja neupravičeno in nesorazmerno vmešavanje teh organov v novinarsko izražanje in uredniške odločitve v nekaterih državah članicah; glede na to pozdravlja predlog za evropski akt o svobodi medijev in poziva k njegovi hitri odobritvi;

8. jemlje na znanje poročilo Sveta Evrope iz junija 2022 o vohunski programski opremi Pegasus in njenih posledicah za človekove pravice; je zelo zaskrbljen zaradi ugotovitve, da ta vohunska programska oprema škodljivo vpliva ali bi lahko škodljivo vplivala na človekove pravice in temeljne svoboščine, vključno s pravico do dostojanstva, svobodo zbiranja, svobodo veroizpovedi ter celo telesno in duševno nedotakljivostjo posameznika; poziva države članice, naj ta program nemudoma prenehajo uporabljati;
9. je seznanjen z mnenji, poročili in študijami Beneške komisije; zahteva, da se jih upošteva in ustrezno spremlja;
10. je seznanjen s poročili OVSE/ODIHR o opazovanju volitev v sodelujočih državah EU;
11. obžaluje, da je izstop Združenega kraljestva iz EU močno vplival na temeljne pravice in rezidentski status državljanov EU in Združenega kraljestva; poudarja, da je protokol o Severni Irski nujen pogoj za nemoteno sodelovanje med EU in Združenim kraljestvom; poziva vlado Združenega kraljestva in vse države članice, naj zaščitijo vse pravice državljanov EU in Združenega kraljestva, kot so določene v sporazumu o izstopu med EU in Združenim kraljestvom, sporazumu o trgovini in sodelovanju ter Windsorskem okviru, pa tudi v Velikonočnem sporazumu;
12. meni, da se je EU zaradi ruske vojaške agresije proti Ukrajini znašla v novem položaju, in sicer pred morebitno širitvijo z vstopom Ukrajine, Moldavije in Gruzije, pri čemer so kopenhavnska merila temeljna podlaga, zlasti stabilnost institucij, ki so jamstvo za demokracijo, pravna država, človekove pravice ter spoštovanje in zaščita manjšin;
13. poziva države članice, naj vse ljudi, ki iščejo zatočišče pred rusko vojaško agresijo, obravnavajo humano in solidarno v skladu z veljavnim mednarodnim pravom in sporazumi; v zvezi s tem poziva k celovitemu izvajanju člena 2 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti kar zadeva spoštovanje človekovih pravic, tudi v tekočih pogajanjih o novem paktu o migracijah in azilu;
14. pozdravlja, da je Komisija sprejela evropski mehanizem pravne države in da posledično od leta 2020 objavlja letna poročila o stanju pravne države; odločno obsoja hude kršitve načel pravne države v nekaterih državah članicah v škodo temeljnih pravic in svoboščin; je zelo zaskrbljen zlasti zaradi odločitev, ki postavljajo pod vprašaj primarnost prava EU, in poziva Komisijo, naj z vsemi razpoložljivimi orodji zavzame zelo odločno stališče proti vztrajnim napadom na pravno državo in vrednote iz člena 2 PEU v nekaterih državah članicah; pozdravlja poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2023, zlasti sklop posebnih priporočil državam članicam o nacionalnih pravosodnih sistemih, protikorupcijskih okvirih, svobodi in pluralnosti medijev ter institucionalnih vprašanjih, povezanih s sistemom zavor in ravnovesij; ponovno izraža podporo celovitemu izvajanju uredbe o pogojenosti s pravno državo in poziva k medinstitucionalnemu sporazumu o novem mehanizmu za demokracijo, pravno državo

in temeljne pravice; poudarja, da je treba člen 7 PEU pri naslednji reviziji temeljnih pogodb reformirati in izboljšati, da se zagotovi njegova uporabnost in učinkovitost;

15. predlaga, da spoštovanje pravne države ne bi smelo biti le pogoj za pristop novih držav članic, temveč zavezujoča in izvršljiva obveznost za vse države članice, ki jo je treba spremljati ves čas njihovega članstva v EU¹;
16. poziva k organizaciji letnih konferenc o pravni državi na podlagi poročila Komisije o stanju pravne države, na katerih bodo na podlagi predloga s konference o prihodnosti Evrope sodelovali naključno izbrani in raznoliki državljani, poslanci, lokalni organi, socialni partnerji in predstavniki civilne družbe;
17. obžaluje nedavne škandale, ki so očrnili ugled EU, kot sta Katargate in državno vohunjenje s programsko opremo Pegasus, pri čemer so bili tarča tudi poslanci Evropskega parlamenta; poziva k odločnemu odzivu na posledice teh škandalov, da bi v celoti obnovili ugled in verodostojnost Parlamenta ter ohranili zaupanje državljanov v evropske institucije;
18. v zvezi s tem pozdravlja sprejetje sprememb Poslovnika Evropskega parlamenta, katerih namen je povečati integriteto, neodvisnost in odgovornost te institucije;
19. pozdravlja delo preiskovalnega odbora PEGA, ki ga je Evropski parlament ustanovil zato, da bi preučil obstoječe nacionalne zakone o nadzoru in ugotovil, ali je bila vohunska programska oprema uporabljena v politične namene, na primer proti novinarjem, politikom in odvetnikom; poudarja, da nelegitimna uporaba vohunske programske opreme s strani nacionalnih vlad spodkopava evropsko demokracijo in procese odločanja; poziva k večji preglednosti zakonov o nadzoru v državah članicah, da bi preprečili nove škandale z množičnim nadzorom;
20. je zgrožen in zaskrbljen zaradi ugotovitev iz poročila Evropskega urada za boj proti goljufijam o operativnih dejavnostih agencije Frontex v Grčiji in dejstva, da agenciji očitno ni mar za življenje migrantov in aktivno krši njihove človekove pravice;
21. zahteva proaktivno politiko dostopa do dokumentov, integritete in preglednosti institucij EU, da bodo lahko državljani učinkovito uveljavljali svojo pravico do nadzora nad delom in dejavnostmi institucij EU;
22. poudarja, da je v skladu s členom 19 PEU, členom 67(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije in členom 47 listine neodvisno sodstvo temelj pravne države in pravice do učinkovitega pravnega varstva; priporoča, naj se opusti sedanji pristop, ko so se problemi s pravno državo v posameznih državah reševali na neusklajen način, ter poziva, naj se oblikujejo merila in kontekstualne ocene, ki bodo države članice vodile pri prepoznavanju in obravnavi morebitnih vprašanj v zvezi s pravno državo na urejen in primerjalen način;
23. poudarja, da je pravna država neločljivo povezana s spoštovanjem demokracije in temeljnih pravic, zato je treba ta tri načela spremljati skupaj.

¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. februarja 2019 o izvajanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah v institucionalnem okviru EU. UL C 449, 23.12.2020, str. 28.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	20.9.2023
Izid končnega glasovanja	+: 21 -: 3 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Włodzimierz Cimoszewicz, Ana Collado Jiménez, Gwendoline Delbos-Corfield, Salvatore De Meo, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Zdzisław Krasnodębski, Jaak Madison, Victor Negrescu, Max Orville, Paulo Rangel, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	François Alfonsi, Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Pascal Durand, Alin Mituța
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Sara Skyttedal

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

21	+
PPE	Vladimír Bilčík, Ana Collado Jiménez, Salvatore De Meo, Paulo Rangel, Sara Skyttedal, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Charles Goerens, Sandro Gozi, Alin Mituța, Max Orville
S&D	Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, Victor Negrescu, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	François Alfonsi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

3	-
ECR	Zdzisław Krasnodębski, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Jaak Madison

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani